Aan	**Het college van B&W**
Betreft	**Controleprotocol 2022 en normenkader 2021**
Van	Klaas Molthof (F&C)
Datum	24 november 2021

Controleprotocol accountantscontrole jaarrekening 2022 en normenkader 2021 van de gemeente Oss

1. Doelstelling

Bij de Europese aanbesteding accountantsdiensten 2021-ev (per raadsbesluit van 25 juni 2020) zijn de uitgangspunten voor de accountantscontrole van de jaarrekening door de gemeenteraad via het programma van eisen vastgesteld. Door de kaders jaarlijks voor het komende jaar te herbevestigen in een controleprotocol blijven de aanwijzingen ten aanzien van de reikwijdte van de accountantscontrole en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties helder. Hiermee houdt de gemeenteraad inzicht in het juist hanteren van de door haar vastgestelde uitgangspunten en kan zij deze bijstellen als zij dat noodzakelijk vindt.

Het is de taak van het college een normenkader op te stellen voor de controle op rechtmatigheid. Het actuele normenkader voor de controle van de jaarrekening van het lopende (nog te controleren) jaar 2021 is opgenomen in de bijlage 1, dit normenkader zal ook de basis zijn voor het komend jaar (2022).

2. Formeel kader voor de controle

De accountantscontrole richt zich op het geven van een oordeel over:

- De getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- De inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- Het in overeenstemming zijn van de door het College opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- De verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

De verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheidsverantwoording gaat in 2022 verschuiven van de accountant naar het college. De wetwijziging die hiervoor nodig was heeft gezorgd voor een uitstel van initiële ingangsdatum 1-1-2021 naar 1-1-2022.

3. Toleranties

3.1 Goedkeuringstolerantie

De definitie van de goedkeuringstolerantie is: het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming, de strekking van de door de accountant af te geven controleverklaring.

Voor de controle van de jaarrekening 2022 zijn de onderstaande toleranties conform de minimumeisen zoals opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) van toepassing:

	Strekking van de controleverklaring			
	Goedkeurend	*Met beperking*	*Oordeel-onthouding*	*Afkeurend*
Fouten in de jaarrekening (% van de lasten incl. mutaties reserves)	≤ 1%	> 1 % < 3%	-	≥ 3 %
Onzekerheden in de controle (% van de lasten incl. mutaties reserves)	≤ 3 %	> 3% < 10 %	≥ 10 %	-

3.2 Rapporteringstolerantie

Naast de goedkeuringstolerantie is er een rapporteringstolerantie. De gemeenteraad heeft besloten dat de accountant tenminste elke fout of onzekerheid in de jaarrekening ≥10 % van de goedkeuringstolerantie rapporteert in het verslag van bevindingen. Rapportering vindt plaats op productniveau of op balanspostniveau.

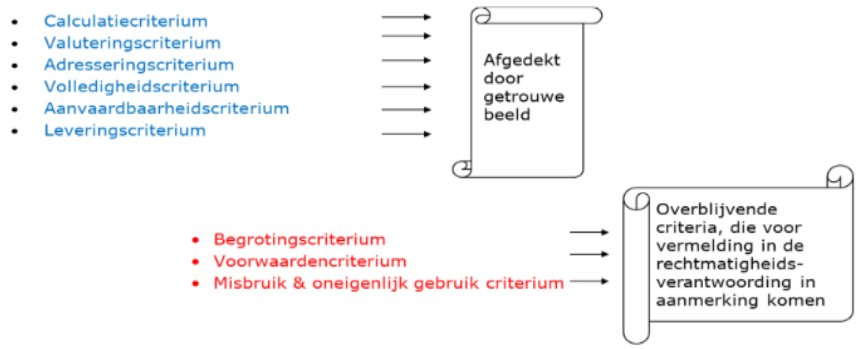
Via een aparte bijlage bij de jaarrekening zal verantwoording worden afgelegd over aantal specifieke uitkeringen. Het Ministerie van BZK heeft voorgeschreven dat de getrouwheid en rechtmatigheid van deze bijlage met dezelfde toleranties gecontroleerd dient te worden als de jaarrekening, wel geldt een specifieke rapporteringstolerantie. In het kader van de Single information single audit (Sisa) zijn door het Ministerie van BZK de rapporteringstoleranties voorgeschreven ten aanzien van de geconstateerde fouten bij deze specifieke uitkeringen:

Omvang van de specifieke uitkering	**Rapporteringstolerantie**
≤ € 125.000	€ 12.500
> € 125.000 en ≤ € 1.000.000	10% van de omvang
≥ € 1.000.000	€ 125.000

Verder geldt ten aanzien van de Sisa-bijlage dat de accountant in het verslag van bevindingen altijd een tabel opneemt met fouten en onzekerheden met betrekking tot de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen. Ook specifieke uitkeringen waarbij geen bevindingen zijn geconstateerd moeten worden opgenomen in de tabel in de rapportage.

4. Reikwijdte rechtmatigheidsverklaring college

Het college zal aansluiten bij de landelijke richtlijn die tot nu toe ook voor de accountantscontrole op rechtmatigheid word gehanteerd tot 2022. Deze sluiten aan bij de landelijk voorgeschreven toleranties voor getrouwheid. Door aan te sluiten, zorgen we dat er geen problemen ontstaan door het afwijken van mate van detail van de controles die ten grondslag liggen aan de rechtmatigheidsverantwoording en de controles die de accountant nog moet doen. Omdat de accountant een oordeel moet blijven geven over de jaarrekening, inclusief de verantwoording van het college over rechtmatigheid.

De bovenste zes(blauwe)criteria zien toe op de getrouwheid en blijven van toepassing bij het vaststellen van de jaarrekening door het College. Over deze criteria wordt niet afzonderlijk gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze zes criteria blijven wel onderdeel uitmaken van het control-framework van het College. Daarnaast blijven deze criteria onderdeel uitmaken van de reguliere jaarrekeningcontrole en de controleverklaring van de accountant. De laatste drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium, misbruik & oneigenlijk gebruik komen expliciet tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording.

De reikwijdte van de rechtmatigheidsverklaring betreft de volgende toleranties (vastgesteld door de Raad op 25-6-2020):

Bevindingen rapporteren in verantwoording van college	
Rechtmatigheidsfouten in de jaarrekening*	≥ 1%
Onzekerheden mbt rechtmatigheid in de jaarrekening*	≥ 3%

* % van de totale gemeentelijke lasten inclusief stortingen in reserves.

Dit sluit aan bij de grens die de commissie BBV nu aangeeft van maximaal 3%. Afwijkingen boven deze grenzen zullen gerapporteerd worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

4.2 Normenkader

Het college is primair verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving en moet dus permanent inzicht hebben in de van toepassing zijnde relevante wet- en regelgeving. Het actuele overzicht, "het normenkader" voor het nog te controleren boekjaar 2021 is opgenomen in bijlage 1. Dit normenkader zal ook gebruikt worden in controlejaar 2022, aan het eind van 2022 zullen de wijzigingen die in 2022 hebben plaatsgevonden en betrekking hebben op het normenkader worden vastgesteld. Tijdens de controles 2022 toetsen we aan de actueel geldende wet- en regelgeving.

5. Inrichtingseisen rapportage

Naast de controleverklaring bij de jaarrekening verstrekt de accountant de volgende rapportages naar aanleiding van de controle:

5.1 Managementletter/Boardletter

Na afronding van de interim-controle brengt de accountant een managementletter uit. Hierin rapporteert de accountant de risico's, verbeter- en aandachtspunten met betrekking tot processen en procedures (beheersingsstructuur) evenals overige van belang zijnde onderwerpen.

5.2 Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de Gemeentewet brengt de accountant na afronding van de controle een verslag van bevindingen uit aan de gemeenteraad en in afschrift aan het college. Hierin rapporteert de accountant over de opzet en uitvoering van het financiële beheer, beheersing specifieke uitkeringen (Sisa) en of de beheersorganisatie een getrouw financieel beheer waarborgen.

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in 3.2 overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Bijlage 1 Normenkader 2021

Deze bijlage bevat het bijgewerkte normenkader over 2021 ten behoeve van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2021.

In het normenkader is de interne en externe wet- en regelgeving gekoppeld aan de verschillende processen binnen de gemeente. Het financiële belang van de wet- en regelgeving wordt uiteraard mede bepaald door de omvang van de geldstroom die samenhangt met de uitvoering. In onderstaand kader is de laatste actuele geldende wet en regelgeving opgenomen. Daar waar besluiten genomen zijn op basis van eerdere versies van deze regelgeving is uiteraard de versie van toepassing die op het moment van besluitvorming actueel was.

Programma	Proces	Externe wetgeving	Interne wetgeving
1. Zorg en welzijn	WMO	- Algemene wet bestuursrecht - Wet maatschappelijke ondersteuning	- Verordening maatschappelijke ondersteuning Oss 2020 (Raad 13-01-2020)
	Jeugd	- Jeugdwet	- Verordening jeugdhulp gemeente Oss 2020 (Raad 23-04-2020)
2. Werk, inkomen en onderwijs	Onderwijshuisvesting	- Wet op het voortgezet onderwijs - Wet op het primair onderwijs	- Verordening Huisvesting Onderwijs m.i.v. 13-12-2012 (Raad 13-12-2012)
	Leerlingenvervoer	- Wet op de expertisecentra - Wet op het voortgezet onderwijs - Wet op basiseducatie - Wet op het primair onderwijs	- Verordening leerlingenvervoer 2016 (Raad 14-04-2016 m.i.v. 01-08-2016)
	Werk en Inkomen	- Participatiewet - Wet educatie beroepsonderwijs - Wet inburgering - Vreemdelingenbesluit - Wet Sociale werkvoorziening - Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	- Re-integratieverordening Participatiewet 2017 (Raad 06-07-2017 m.i.v. 01-01-2017) - Verordening cliëntenparticipatie Sociaal Domein 2016 (Raad 14-07-2016 geldt m.i.v. 14-07-2016) - Verordening Meedoen is belangrijk 2020 (Raad 23-04-2020)

Programma	Proces	Externe wetgeving	Interne wetgeving
		- Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) - Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	- Verordening Individuele inkomenstoeslag 2015 (Raad 12-02-2015 terugwerkend 01-01-2015) - Afstemmingsverordening 2018 (Raad 08-03-2018 geldt m.i.v. 19-12-2017) - Verordening tegenprestatie participatiewet 2015 (Raad 12-02-2015) - Handhavingsverordening 2015 (Raad 12-02-2015 terugwerkend 01-01-2015) - Verordening Individuele studietoeslag 2020 (Raad 23-03-2020) - Verordening Verrekening bestuurlijke boete 2015 (Raad 12-2-2015)
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Monumenten	- Monumentenwet (1988) - Erfgoedwet	- Subsidieverordening gemeentelijke Monumenten Oss 2012 (Raad 10-05-2012) - Monumentenverordening Oss 2010 (Raad 14-10-2010 m.i.v. 04-11-2010) Vervallen?? Peter Noten
4. Dynamisch stadscentrum			- Verordening Reclamebelasting Oss 2017 (Raad 15-12-2016 m.i.v. 01-01-2017)
5. Zuinig op ons klimaat	Afval	- Wet milieubeheer - Afvalstoffenheffing	- Verordening Afvalstoffenheffing Oss 2021 (Raad 27-12-2020) - Afvalstoffenverordening 2015 (Raad 18-12-2014 m.i.v. 01-01-2015)
	Begraafplaatsen	- Wet op de lijkbezorging	- Verordening Lijkbezorgingsrechten Oss 2016 (Raad 17-12-2015 m.i.v. 01-01-2016) Incl. Tarieventabel - Verordening Begraafplaatsen Oss 2011 (Raad 19-05-2011 m.i.v. 01-06-2011)
6. Vitale economie	Kermissen en markten	- Gemeentewet	- Marktverordening 2017 (Raad 06-07-2017 m.i.v. 01-09-2017)

Programma	Proces	Externe wetgeving	Interne wetgeving
			- Verordening op de heffing en invordering van Marktgelden Oss 2015 (Raad 18-12-2014 m.i.v. 01-01-2015)
	Grondexploitatie industrie	- Wet op de Ruimtelijke Ordening - Besluit op de Ruimtelijke Ordening - BBV	- Exploitatieverordening gemeente Oss 2008 (Raad 26-06-2008 m.i.v. 17-09-2008) - nota grondbeleid - nota grondprijsbeleid (Raad 14-7-2016)
	Haven	- Binnenvaartwet - Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer - Gemeentewet	- Verordening scheepvaartrechten Oss 2020 (Raad 19-12-2019 m.i.v. 01-01-2020) - Havenbeheersverordening gemeente Oss 2017 (Raad 26-01-2017 m.i.v. 04-02-2017)
7. Mobiliteit	Riolering	- Gemeentewet - Wet milieubeheer	- Verordening rioolheffing Oss 2017 (Raad 15-12-2016 m.i.v. 01-01-2017)
	Parkeren	- Gemeentewet - Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften	- Parkeerverordening Oss 1994 (Raad 25-02-1994) - Verordening Parkeerbelastingen Oss 2021 (Raad 27-12-2020 m.i.v. 1-1-2021)
	Hondenwacht	- Gemeentewet	- Verordening op de heffing en invordering van hondenbelasting 2017 (Raad 15-12-2016 m.i.v. 01-01-2017)
	Verkeer en vervoer	- Gemeentewet	- Wegsleepverordening gemeente Oss 2018 (Raad 13-12-2018)
	Onderhoud		- Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 10-11-2011 m.i.v. 01-01-2000) (Raad 19-12-2013) - Verordening tot wijziging van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren gemeente Oss 2013 m.i.v. 13-03-2014 (Raad 03-07-2014)

Programma	Proces	Externe wetgeving	Interne wetgeving
			- Verordening vestigen uitsluitend recht voor specifieke diensten (Raad 03-01-2011 m.i.v. 13-01-2011)
8. Aantrekkelijk wonen in Oss	Volkshuisvesting	- Huisvestingswet - Gemeentewet - Bouwbesluit 2012 - Woningwet - Wet bevorderen eigenwoningbezit	- Woonschepenverordening Oss 1994 (Raad 03-01-1994 m.i.v. 01-01-2000) - Subsidieregeling wonen in het centrum Oss 2020 (Raad 25-06-2020)
	Woningbouw	- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) - Wet ISV	- Verordening organisatie en werkwijze Adviesteam Omgevingskwaliteit, Adviesteam Architectuur en Erfgoedcommissie Oss 2020 (Raad 24-9-2020) - Erfgoedverordening Oss 2020 (Raad 24-9-2020)
	Planschade	- Wet Ruimtelijke Ordening - Gemeentewet	- Verordening advisering planschade gemeente Oss 2008 (Raad 13-11-2008 terugwerkend 01-01-2008)
	Leges omgevings-vergunningen	- Wabo - Gemeentewet	- Bouwverordening 2020 (Raad 24-9-2020) - Verordening Leges 2021 (Raad 27-12-2020 m.i.v. 1-1-2021)
	Grondexploitatie woningbouw	- Wet op de Ruimtelijke Ordening - Besluit op de Ruimtelijke Ordening - BBV	- Exploitatieverordening gemeente Oss 2008 (Raad 26-06-2008 m.i.v. 17-09-2008) - Archeologieverordening Oss 2010 (Raad 14-10-2010 geldt m.i.v. 12-12-2010) - nota grondbeleid - nota grondprijsbeleid (Raad 14-7-2016)
9. Veilige omgeving	Brandweer	- Brandweerwet 1985 - Wet veiligheidsregio's	- Verordening op de heffing en invordering van Brandweerrechten Oss 2015 (Raad 18-12-2014 m.i.v. 01-01-2015)
10. Besturen in verandering van	Bestuur	- Algemene Wet Bestuursrecht - Gemeentewet	- Verordening rekenkamercommissie gemeente Oss 2010 (20-05-2010 m.i.v. 27-05-2010)

Programma	Proces	Externe wetgeving	Interne wetgeving
tijden		- Wet dualisering gemeentebestuur	- Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden 2019 (Raad 19-9-2019 m.i.v. 1-1-2019)
	Bestuursorganen College	- Algemene wet bestuursrecht - Ambtenarenwet - Pensioenwet - Sociale verzekeringswetten - Wet op loonbelasting - Arbeidstijdenwet - Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	- Uitkering- en pensioenverordening gewezen wethouders Oss (Raad 28-04-1995 m.i.v. 05-05-1995) - Verordening outplacement gewezen wethouders gemeente Oss 2011 (Raad 03-01-2011 m.i.v. 12-01-2011)
	Personeel	- Ambtenarenwet - Fiscale wetgeving - Sociale verzekeringswetten - Pensioenwetgeving - Algemene Wet Bestuursrecht - CAR/UWO - Wet Bescherming Persoonsgegevens - Wet op de Ondernemingsraad - Werkkostenregeling	
	Leges publiekszaken	- Paspoortwet - Burgerlijk Wetboek - Besluit Paspoortgelden - Besluit Burgerservicenummer - Wegenverkeerwet 1994 - Reglement rijbewijzen - Besluit Burgerlijke stand 1994 - Algemene wet bestuursrecht - Gemeentewet	- Algemene Plaatselijke Verordening 2019 (Raad 6-3-2019) - Verordening Leges 2021 (Raad 27-12-2020 m.i.v. 1-1-2021) - Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen (Raad 22-9-2014 m.i.v. 6-1-2014)

Programma	Proces	Externe wetgeving	Interne wetgeving
		- Wet GBA - Wet bescherming persoonsgegevens	
11. Financieel solide	Belastingen	- Algemene wet bestuursrecht - Wet waardering onroerende zaken (WOZ) - Invorderingswet 1990 - Wet milieubeheer - Gemeentewet - BBV	- Verordening precariobelasting Oss 2011 (Raad 03-01-2011 m.i.v. 01-01-2011) incl. tarieventabel - Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Oss 2015 (Raad 18-12-2014 m.i.v. 01-01-2015) - Verordening Watertoeristenbelasting Oss 2017 (Raad 15-12-2016 m.i.v. 01-01-2017) - Verordening Toeristenbelasting Oss 2017 (Raad 15-12-2016 m.i.v. 01-01-2017) - Verordening Onroerende zaakbelastingen Oss 2021 (Raad 27-12-2020 m.i.v. 1-1-2021)

Gemeente brede processen	Externe wetgeving	Interne wetgeving
Budgetbeheer		-Mandaten -Gewijzigde bevoegdhedenregeling (Raad 9-1-2018)
BTW & BCF	- Wet op de omzetbelasting 1968 - Wet op het BTW compensatiefonds - Wet op de vennootschapsbelasting	N.v.t.
Vennootschapsbelasting	- Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen	N.v.t.
Aanbestedingen	- EU-aanbestedingsregels - Aanbestedingswet 2012 - Gids proportionaliteit - Aanbestedingsreglement werken 2012	N.v.t.

Gemeente brede processen	Externe wetgeving	Interne wetgeving
Jaarrekening	- Wet Normering Topinkomens - De Kadernota rechtmatigheid - Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) - Algemene Wet Bestuursrecht - Besluit Accountants Decentrale Overheden (BADO)	- Verordening over de uitgangspunten voor de begroting en verantwoording, het financieel beleid en het financieel beheer van de gemeente Oss 2018 (art 212 gem.wet) (Raad 28-06-2018 m.i.v. 11-07-2018) - Controleverordening 2015 (art 213 gem.wet) (Raad 12-02-2015 m.i.v. 19-02-2015) - Nota reserves (bijlage begroting) (Raad 12-11-2020) - Nota investeringsbeleid (Raad 22-01-2019) - Financiële verordening gemeente Oss 2021
Treasury	- Wet houdbare overheidsfinanciën - Wet Financiering decentrale overheden (Fido) - Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)	- Treasurystatuut 2021 Gemeente Oss (Raad 8 juli 2021) - Verordening blijverslening (Raad 15-12-2016 m.i.v. 01-01-2017) - Verordening duurzaamheidsleningen Oss 2017 (Raad 26-01-2017 m.i.v. 11-02-2017) - Verordening geldlening zonnepanelenproject Oss 2020 (Raad 30-1-2020 m.i.v. 1-1-2020)
Sisa	- Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 - Subsidieregeling sanering verkeerslawaai - Wet Brede doeluitkering Verkeer en vervoer - Participatiewet gemeentedeel 2018 - Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004	N.v.t.
Overig	- Wet Markt en Overheid - Mededingingswet - Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	

Gemeente brede processen	Externe wetgeving	Interne wetgeving
Subsidies	- Algemene Wet Bestuursrecht	- Algemene Subsidie Verordening Oss 2018 (Raad 28-06-2018 m.i.v. 01-08-2018)